

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Název projektu	Šablony v SZŠ Příbram
Registrační číslo	CZ.1.07/1.5.003/34.0933
Název materiálu	<i>Nástin české literatury 19. století</i> VY_32_INOVACE_CJ.1.19 Alois a Vilém Mrštíkové - Maryša
Vyučovací předmět	Český jazyk a literatura
Tematický okruh	Česká literatura 19. století – realistická próza konce století
Autor	Mgr. Alena Šimůnková
Škola	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113
Datum vyhotovení	duben 2014
Datum a místo ověření	25. 4. 2014 - obor Zdravotnické lyceum, třída 2.ZL
Anotace	Materiál je určen prioritně pro žáky 2. ročníků středních škol při probírání tematického celku České drama konce 19. stol. – generace Národního divadla . Je určen k procvičování učiva – práci s literárním textem a předpokládá základní znalost dobového kontextu. Doplnjuje DUM CJ. 1. 18. Žáci si procvičí vyhledávání informací z textů, ale i lexikologii. Pracovní list lze použít též ve 4. ročníku v rámci opakování učiva a procvičování práce s textem.
Metodický pokyn	Aktivita – pracovní list - přímá práce žáků – cca na 35 min. Lze doplnit k výkladu , případně využít k opakování.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PRACOVNÍ LIST

Alois a Vilém Mrštíkové - Maryša

VÝCHOZÍ TEXT:

VÝSTUP OSMÝ LÍZAL – LÍZALKA.

LÍZALKA (*vejde*): No – a kde je ženich?

LÍZAL (*cpe do dýmky*): Přinde hned.

LÍZALKA: A jak s notárem? Byls tam?

LÍZAL: Byl. Nestaré se – šak vím, co dělám! (*Vyjme za záňadří papíry a ukládá je do trojhranné skříňky v rohu lavic u stolu.*) Co patří jí, to dostane ona. On ať se hojí svým. Nebudu za něho vyplácet dluhy! Ale něco jinýho se mně nechce líbit – Maryša – Mně se to přece jen začíná v hlavě rozkládat. – Živó mocó se to děvče brání.

LÍZALKA (*s opovržením*): I snad by ses nespáčil? Každá dělá před svatbó takový ranty.

LÍZAL: No neš? – já vím – taky moc na to nedám, ale pro vdovca a s dětima je mně jí přeci enem líto.

LÍZALKA (*trhne sebou*): Eh, líto, nelíto! – Musí to bét, dokáď je čas – (*náhle se obrátí*) A kemu ju chceš dát? (*uštěpačně*) Franckovi?

LÍZAL (*trhne sebou*): Co by Franckovi! Copak není jiných ženichů dost?

LÍZALKA (*ironicky*): Přebíraný zboží za moc nestojí! A myslíš, že to budeš mět jinačí? Já neříkám, že se nevdá, ale zvoštane nám na krku rok, dvě leta a abys ju dal Franckovi. Přinde z vojny a co potom? Tak se celá třesu strachem a zlost, jak si na to jen pomyslím. Proto říkám, pryč s nó – pryč. Dokaváď je čas. Stane se neštěstí a to ti jí nebude potom líto?

LÍZAL: To je pravda, to je pravda. Děvče jako vítr a ten čertův chlapec je všeho schopné. No – no – už to teda vložím do rukó Hospodinových.

OTÁZKY A ÚKOLY K TEXTU:

- 1) Jaký je vztah obou vystupujících postav k dceři Maryše?
- 2) Posuďte jazykovou stránku textu. O jaké nářečí se jedná?
- 3) Pokuste se nahradit výrazy: **nespáčil, ranty**
- 4) Pokuste se zamyslet nad postavením ženy v rodině a ve společnosti v 19. stol.?
- 5) Jak myslíte, že bude příběh Maryši dál pokračovat? Zjistěte přečtením díla.

ŘEŠENÍ:

- 1) Otec i matka mluví o své dceři jako o zboží – otcův přístup je trochu citlivější (je mu Maryši líto), ale podléhá manželce.
- 2) Hanácké nářečí – např. *přinde, šak živó mocó....*
- 3) *Nespáčil* – „nezasekl“, nepostavil proti tomu, cavyky
- 4) Podřízené postavení, dívka si nemohla sama rozhodnout, za koho se např. provdá.
- 5) Maryša je proti své vůli provdána za despotickeho mlynáře Vávru, nakonec ho v bezvýhodné situaci otráví.

Použité zdroje:

MRŠTÍKOVÉ, Alois a Vilém. *Maryša*. 1. vydání. Brno: Větrné mlýny, 2005. 108 s.
ISBN 80-86151-76-X

Pokud není uvedeno jinak, jsou použité objekty vlastní originální tvorbou autorky.

